

MAX FRISCH

HOMO FABER

ROMAN

Çeviri: SEZER DURU

8.
BASKI

MAX FRISCH
HOMO FABER

Can Modern

Homo Faber, Max Frisch

Almanca aslından çeviren: Sezer Duru

Homo faber

© 1957, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main

© 1998, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1998

8. basım: Ekim 2019, İstanbul

Bu kitabın 8. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-0249-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MAX FRISCH
HOMO FABER

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Sezer Duru

Max Frisch'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Adım Gantenbein Olsun, 2004

Kont Öderland, 2019

MAX FRISCH, 1911'de Zürih'te doğdu. 1930'da Zürih niversitesi'nde başladığı Alman Dili ve Edebiyatı oğrenimini yarıda kesti ve *Neue Zürcher Zeitung*'da muhabirlik yaptı. 1936'da mimarlık oğrenimi görmeye karar verdi. 1939-1945 arasında İsviçre ordusuna hizmet etti. 1940'lar Frisch'in eleştirel bir politik bilinç geliştirdiği yıllardır. 1941'de mimarlık oğrenimini tamamlayan Frisch, bir süre yazarlık ve mimarlığı bir arada yürüttü. Adından söz ettiren ilk çalışması, 1954 tarihli romanı *Stiller*'dir. 1957'de *Homo Faber* adlı romanı yayımlandı. 1958'de ilk kez sahnelenen *Biedermann ile Kundakçılar*, Frisch'i dünya çapında bir oyun yazarı statüsüne taşıdı. Kimlik ve ırkçılık motiflerini işleyen *Andorra*, Frisch'in en çok ses getiren oyunudur. Frisch, dramlarının yeterince anlaşılmadığından veya yanlış anlaşıldığından yakındı ve oyunlarında yeni dramaturji olanakları üzerinde çalıştı. *Kont derland* bunlardan biridir. 1964'te kimlik sorunsalı ve cinsiyetler arası ilişkileri ele alan romanı *Adım Gantenbein Olsun*'u yayımladı. Frisch'in eserlerinde kimlik krizine bireyin kendine yabancılaşması ve burjuva toplumunun ahlaki ikiyüzlülüğü eşlik eder; olgunluk eserlerindeyse bunlara yaşlanma ve ölüm izleği eklenir. Max Frisch, Brecht sonrası tiyatronun en önemli isimlerindedir. Deneme ve günce dallarında da eser veren Frisch, 1991'de Zürih'te öldü.

SEZER DURU, 1942'de doğdu. Tezer zlv ve Demir zlvnn kardeşidir. Sankt Georg Avusturya Lisesi'ni bitirip İ'de Sosyoloji; Ankara' da DTÇF, Alman Dili ve Edebiyatı, Latince ve Yunan-Roma Edebiyatı okudu. Max Frisch, Heinrich Böll, Siegfried Lenz, Jerzy Stefan Stawinkey, Hans Magnus Enzensberger, Gustav Meyrink, Thomas Bernhard, Edgar Hilsenrath, Daniel Glattauer, Christoph Ransmayr gibi yazarların yapıtlarını Türkçeye; Ferit Edgü, Demir zlv, Adalet Ağaoğlu, Başar Sabuncu ve birçok Türk şairininin yapıtını Almancaya çevirdi. Almanya Büyük Liyakat Nişanı, Rodos Yazar ve Çevirmenler Evi, Frankfurt Edebiyat Evi, Dünya Kitap Yılın En İyi Çevirmen dllerini aldı.

İlk durak

Tipi yüzünden üç saatlik bir gecikmeyle New York La Guardia'dan kalktık. Uçağımız, bu hatta uçanların çoğu gibi Super-Constellation'dı. Kendimi hemen uyumaya hazırladım; geceydi. Kalkmadan önce kırk dakika pistin başında bekledik, projektörlerin ışığında kar, tane tane kar, pistte karışıklık... Beni böylesine sinirlendiren, hemen uyuyamadığım için, hostesin bize dağıttığı gazetedede öğleyin okuduğum "First Pictures of Greatest Air Crash in Nevada"¹ başlıklı haber değil, motorları çalıştırarak duran uçağın titreşimiydi. Bir de hemen dikkatimi çeken, yanımda oturan Alman'dı. Neden olduğunu bilmiyorum; dikkati çekiyordu; paltosunu çıkarırken, otururken, pantolonunun çizgisini çekerken bir şey yapmadığı, yalnızca hepimiz gibi kalkışı beklediği ve öylece koltuğunda oturduğu halde, henüz kemerlerimizi bile bağlamadan kendini tanıtan pembe tenli sarışın bir adam oluşu sinirime dokunmuştu. Adını anlayamamıştım, motorlar gürültü yapıyordu, birbiri ardından hepsi tam gaz provasındaydı.

Korkunç yorgundum.

1. (İng.) Nevada'daki dünyanın en büyük uçak kazasından ilk resimler. (Ç.N.)

Gecikmeli uçağı beklerken Ivy, onunla kesinlikle evlenmeyeceğimi bildiğı halde, üç saat boyunca benimle çene çalmıştı.

Yalnız kaldığıma seviniyordum.

En sonunda kalktı uçak.

Böylesine bir tipide daha önce hiç uçmamıştım, uçağımız beyaz pistten havalanır havalanmaz, yerdeki sarı ışıkların hepsi, daha sonra Manhattan'ın pırıltıları da görünmez oldu, böylesine yağıyordu kar. Yalnız uçağın kanatlarındaki yeşil işaret ışığını görüyordum, hızla sallanıyor, zaman zaman göz kırpyordu; kimi zaman bu yeşil ışık bile kayboluyordu siste, insan kendini kör sanırdı.

Sigara içmek serbestti.

Yanımdaki Düsseldorflu, o kadar da genç değildi, otuzunun başlarında, gene de benden daha genç; bana hemen söylediğine göre Guatemala'ya gidiyordu, iş için sanıyorum.

Oldukça şiddetli bora vardı.

Bana sigara sundu yanımdaki, sigara içmek istemediğim halde kendiminkinden bir tane yaktım, teşekkür ettim, yeniden gazeteyi aldım elime, bence dostluk kurmaya gerek yoktu. Kabalık ettim, olabilir. Yorucu bir hafta geçirmiştim, toplantısız bir tek gün bile yoktu, sessizlik istiyordum, insanlar ise yorucu. Daha sonra çalışmak için çantamdan belgelerimi çıkardım ama ne yazık ki o sırada sıcak et suyu veriliyordu ve Alman (onun kötü İngilizcesine Almancayla karşılık verdiğimde, İsviçreli olduğumu hemen anlamıştı) artık durdurulamaz olmuştu. Hava durumundan söz ediyordu, daha doğrusu çok az şey bildiğı radardan; daha sonra, her zaman olduğu gibi İkinci Dünya Savaşı'na ve Avrupa Birliği'ne getirdi sözü. Ben az konuştum. Et suyunu kaşıklaırken pencereden dışarıya bakıyordum, dışarıda yaş kanatlar üzerin-

deki yeşil işaret ışığından başka bir şey görünmüyordu, ara sıra yağmur yağıyor, motor başlığındaki kırmızı ışık yanıyordu. Hâlâ yükseliyorduk.

Daha sonra uyudum.

Bora dindi.

Neden bu kadar sinirime dokunduğunu bilmiyorum, yüzünü bir yerden tanıyordum, çok Alman bir yüz. Gözüm kapalı düşündüm ama boşuna. Pembe yüzünü unutmaya çalıştım, başardım bunu, aşağı yukarı altı saat uyudum çok yorgun olduğumdan; tam uyanmıştım ki, gene sinirime dokunmaya başladı.

O sırada kahvaltı ediyordu.

Uyuyormuşum gibi yaptım.

Mississippi'nin üzerinde bir yerdeydik (sağ gözümle gördüm bunu), çok yüksekte ve sakin uçuyorduk, pervanelerimiz sabah güneşinde parlıyordu, aynı camlar, insan bunları ve bunlardan dışarıyı görüyor, kanatlar aynı biçimde parlıyordu, boşlukta hareketsiz, hiçbir sallantı yok, bulutsuz bir gökte hareketsiz duruyorduk, daha önceki yüzlerce uçuş gibi bir uçuş, motorlar iyi çalışıyordu.

"Günaydın!" dedi.

Ben de selam verdim.

"İyi uyudunuz mu?" dedi.

Mississippi'nin kolları görölüyordu, buhar altında olsalar da, üzerlerinde güneşin parlaklığıyla, pirinç ya da bronzdanmış gibi yavaşça akıyorlardı, uyumaya devam etmek için gözlerimi kapadım.

Ufak bir kitap okuyordu, Rororo Yayınevi'nin bir kitabı.

Gözlerimi kapamanın bir anlamı yoktu, artık iyice uyanmıştım, yanımdaki beni gene meşgul ediyordu, kapalı gözlerle de onu görüyordum. Kahvaltımı ısmarladım... Anlaşılan ilk kez Birleşik Devletler'e geliyordu, bu

arada mutlak ve kesin yargısını da vermişti (genel olarak Amerikalıları kültürsüz buluyordu), bu arada şu ya da bu şeyi de kabul etmişti, örneğin birçok Amerikalının Alman dostluğunu.

Karşı çıkmadım.

Hiçbir Alman yeniden silahlanmayı istemiyormuş ama Rus, Amerika'yı zorluyormuş silahlanmaya, işin dramı da buymuş, bir İsviçreli olarak ben bütün bunları değerlendiremezmişim, Kafkasya'da bulunmuş, yalnız silahla söz dinleyen İvan'ı o tanımış. İvan'ı o tanıyor-muş! Bunu birkaç kez tekrarladı. Yalnız silahla söz dinle-yen, dedi çünkü... başka hiçbir şey onu etkilemezmiş, İvan'ı.

Elmamı soydum.

Hitler'in kastettiği anlamda "üstün insan" ile "üstün olmayan insan" diye ayırım yapmak kuşkusuz saçmalık-muş ama Asyalılar, Asyalı kalırmış.

Elmamı yedim.

Çantamdan tıraş olmak için elektrikli tıraş makine-mi çıkardım, daha doğrusu bir çeyrek saat yalnız olabil-mek için; Almanları sevmem, oysa dostum Joachim Alman'dı, gene de... Tuvalette başka bir yere oturup otu-ramayacağımı düşündüm, doğrusu bu adamı daha ya-kından tanımama gerek yoktu, onun aktarma yapacağı Mèxico'ya kadar daha en azından dört saat vardı. Başka bir yere oturmaya karar verdim, boş yerler vardı. Tıraşlı olarak yeniden içeriye girdiğimde –kendimi daha özgür duyuyordum, daha güvenli, tıraşsız olmaya dayanamam– o kâğıtlarımı yerden toplama yetkisini kendinde bulmuştu kimse üstüne basmasın, diye onları bana uzat-tı, kibarlık örneği adam. Belgelerimi çantama koyarken teşekkür ettim, fazla içten olsa gerek çünkü teşekkür-rümden yeni sorular sormak için hemen yararlandı.

UNESCO'da mı çalışıyormuşum?

Midemi hissettim – son zamanlarda sık sık olduğu gibi, kötü değil, ağrı yok, bir midem olduğunu hissettim yalnızca, ne budalaca bir his. Belki bu yüzden bu kadar dayanıksızdım. Yerime oturdum ve çok çekilmez görünmemek için işimden söz ettim, geri kalmış ülkelerle teknik yardım, bu konu üzerine ancak bambaşka bir şey düşünürken konuşabilirim. Ne düşündüğümü bilmiyorum.

UNESCO onu etkilemiş olsa gerek, bütün uluslararası şeyler gibi, artık beni bir İsviçreli gibi görmüyor, daha çok bir otoriteyi dinler gibi dinliyordu, saygıyla, boyun eğresine ilgili, gene de bütün bunlar sinirime dokunmasını önlemiyordu.

Ara inişe sevindim.

Uçağı terk ettiğimiz ve birbirimizden ayrıldığımız anda, daha önce düşündüğümün ne olduğunu biliyordum: Yüzü (pembe ve şişmanca, Joachim hiç de böyle olmadığı halde) bana gene de Joachim’i hatırlatıyordu.

Sonra gene unuttum bunu.

Texas’ta, Houston’da oluyordu bu.

Dünyanın yarısını benimle birlikte dolaşmış olan kameram yüzünden çıkan her zamanki zorluklardan sonra, gümrükten çıkıp bir içki içmek için bara gittim. Ama benim Düsseldorflu’nun barda oturduğunu ve bir sandalyeyi de tuttuğunu görünce –sanırım benim için yer ayırmıştı– dosdoğru aşığıya, tuvalete gittim, yapacak bir şeyim olmadığı için ellerimi yıkadım.

Kalış süresi: 20 dakika.

Dakikalarca ellerimi yıkayıp kurularken aynadaki yüzüm mum gibi beyaz, daha doğrusu gri ve sarımsı yüzüm, mor damarlı, bir ceset gibi iğrenç. Neon ışıklarındandır, diye düşünüyorum, aynı biçimde sarımsı mor olan ellerimi kuruladım, sonra o hep aynı olan, bütün bölümlere, böylece alt kata da gelen hoparlör sesi: “Your

attention please, your attention please!"¹ Ne olduğunu bilmiyordum! Bu tuvalet oldukça soğuk olduğu halde ellerim terliyordu, dışarısı sıcaktı. Yalnız şunu ansıyorum: Kendime geldiğimde, şişman zenci bir kadın yanıma diz çökmüştü, daha önce ilgimi çekmemiş olan bu kadın şimdi çok yakınımdaydı; siyah dudaklı kocaman ağzını, diş etlerinin pembesini gördüm, çınlayan hoparlör sesini duydum yerde yatarken.

*"Plane is ready for departure."*²

İki kez:

"Plane is ready for departure."

Bu hoparlör seslerini bilirim.

*"All passengers for Mèxico – Guatemala – Panama,"*³ arada motor gürültüsü, *"kindly requested"*,⁴ motor gürültüsü, *"gate number five, thank you."*⁵

Kalktım.

Zenci kadın hâlâ diz çöküyordu.

Kendi kendime bir daha sigara içmemeye yemin ettim, yüzümü musluğun altına tutmayı denedim, olmadı. Lavabo yüzünden, bir ter nöbetiydi, başka bir şey değil, baş dönmesiyle bir ter nöbeti. *"Your attention please."*

Kendimi hemen daha iyi hissettim.

*"Passenger Faber, passenger Faber."*⁶

Bendim bu.

*"Please to the information-desk."*⁷

Duyuyordum, yüzümü lavabonun içine soktum,

1. (İng.) Lütfen dikkat, lütfen dikkat. (Ç.N.)

2. (İng.) Uçağınız kalkmak üzere. (Ç.N.)

3. (İng.) Meksika - Guatemala - Panama yolcuları. (Ç.N.)

4. (İng.) Bekleniyor. (Ç.N.)

5. (İng.) Beş numaralı çıkış kapısı, teşekkür ederim. (Ç.N.)

6. (İng.) Yolcu Faber. Yolcu Faber. (Ç.N.)

7. (İng.) Lütfen danışmaya. (Ç.N.)

uçuşa bensiz devam etsinler istiyordum, su hiç de terimden daha soğuk değildi; zenci kadının birden neye güldüğünü anlamadım, göğsü muhallebi gibi sarsılıyordu, böyle gülüyor olmalıydı, koca ağzı, kıvrıkcık saçları, beyaz ve siyah gözleriyle Afrika'dan büyük boy bir fotoğraf gibiydi, sonra yeniden: "*Plane is ready for departure.*" Zenci kadının pantolonumu silerken mendille yüzümü kuruladım.

Giderek saçımı bile taradım vakit geçsin diye, hoparlör anons yapıyordu, inişler; kalkışlar, sonra yeniden: "*Passenger Faber, passenger Faber.*"

Para almak istemedi kadın, bu onun için bir zevkmiş, yaşamam onu sevindirmiş. Tanrı duasını duymuş. Öylece önüne koydum ama zencilerin daha ileriye geçmeleri yasak olan yere kadar gelip parayı zorla elime tutuşturdu.

Bar boştu.

Bir iskemlenin üzerine tünedim, sigara yaktım, barmenin zeytini soğuk bardağa koyuşuna baktım, sonra dolduruşuna, hep aynı hareketler, başparmağıyla süzgeci, buz kaymasın diye gümüş karıştırma kabının önüne tutuyor, parayı uzattım; dışarıda bir Super-Constellation kalkmak üzereydi, piste doğru gidiyordu. Bensiz! Hoparlör homurtusuna başladığı sırada sek martinimi içtim: "*Your attention please!*" Bir süre hiçbir şey işitilmedi, dışarıda tam kalkmakta olan Super-Constellation'ın motorları gürültü çıkarıyordu, hep aynı gürültüyle üzerimizden uçuyorlardı, sonra yeniden:

"*Passenger Faber, passenger Faber.*"

Kimse kastedilenin ben olduğunu bilemezdi, kendi kendime, daha fazla bekleyemezler diyordum – bizim uçağı görebilmek için terasa gittim. Kalkışa hazır duruyordu; Shell-benzin arabaları uzaklaşmıştı ama pervaneleri çalışmıyordu. Boş alanda bizim yolcu sürüsünü gider görünce soluk aldım, Düsseldorflu oldukça öndeydi. Pervanelerin harekete geçmesini bekledim; hoparlörler

burada da çınılıyordu: “*Please to the information-desk.*”

Ama beni ilgilendirmiyordu.

“*Miss Sherbon, Mr. and Mrs. Rosenthal.*”

Durmadan bekledim, dört pervane hep hareketsizdi, beklenişime dayanamayıp yeniden aşağıya indim, kendimi bir kabinin sürgülü kapısı arkasına gizlediğim sırada ses gene işitildi: *Passenger Faber, passenger Faber.* Bir kadın sesiydi, gene terliyordum, oturmam gerekti başım dönmesin diye, alttan ayaklarım görölüyordu:

“*This is our last call.*”¹

İki kez: “*This is our last call.*”

Doğrusu neden saklandığımı bilmiyordum. Utanıyordum: En sonuncu olmak diye bir huyum yoktur yoksa. Saklandığım yerde hoparlör benden vazgeçinceye kadar en azından on dakika kaldım. Uçuşa devam etmeye hiç niyetim yoktu. Sürgülü kapının arkasında kalkmakta olan bir uçağın gürültüsü duyuluncaya kadar bekledim –Super-Constellation’ın sesini bilirim!– sonra beyazlığıyla dikkati çekmesin, diye yüzümü ovaladım ve kabini herhangi birisi gibi terk ettim. Kendi kendime ısıklık çaldım, holde duruyordum, bir gazete satın aldım, burada, Houston’da –Texas– ne yapabileceğimden habirim yoktu. Garipti, birdenbire bensiz kalktı uçak! Hoparlör çınıladıkça hep dikkatle dinliyordum – sonra bir şey yapmış olmak için Western Union’a gittim; bensiz Mèxico’ya giden eşyalarım ile ilgili bir telgraf, bir de montajımızın yirmi dört saat ertelenmesi için Caracas’a telgraf, bir de New York’a telgraf çekecektim, tam tükenmemi yerine koyuyordum ki bizim hostes, elinde bildik liste, öteki eliyle beni dirseğinden tuttu:

1. (İng.) Bu, son çağrıdır. (Ç.N.)

“*There you are!*”¹

Dondum kaldım.

“*We’re late, Mr. Faber, we’re late!*”² Artık gereği kalmayan telgraflarım elimde, ilgisiz bir yığın özürle onu izledim, dışarı bizim Super-Constellation’a doğru gittik; hapishaneden mahkemeye götürülen biri gibi gidiyordum – önüme bakarak, ben içeri girdiğim anda kapanıp uzaklaşan merdivene bakarak.

“*I’m sorry!*” dedim, “*I’m sorry.*”

Yolcuların hepsi kemerlerini bağlamıştı, tek söz bile söylemeden kafalarını çevirdiler, çoktan unuttuğum Düsseldorf bana hemen pencere yanındaki yeri verdi, gerçekten meraklanmış: Acaba ne olmuş? Saatimin durduğunu söyledim ve saatimi kurdum.

Kalkış her zamanki gibi.

Komşumun şimdi anlattığı şey ilginçti – artık mide ağrılarım da kalmadığı için onu daha sevimli bulmaya başlamıştım; Alman purosunun henüz dünya çapında bir puro olmadığını kabul ediyordu, iyi puro için, iyi tütünün şart olduğunu söylüyordu.

Bir harita açtı.

Bana öyle geldi ki, firmasının kurmak istediği çiftlik dünyanın öteki ucundaydı, Guatemala’ya bağlı, Flores’ten ancak atla erişilebilen bir bölgede, Palenque’den (Meksika’nın bir bölgesi) ciple mutlak gidilebilirdi; dediğine göre bir Nash bile bu vahşi ormandan geçip oraya gitmişti.

Kendisi ilk kez oraya uçuyordu.

Halkı: Kızılderililer.

Ben de geri kalmış bölgelerin gelişmesiyle uğraştı-

1. (İng.) Buradasınız! (Ç.N.)

2. (İng.) Geciktik Mr. Faber, geciktik. (Ç.N.)

ğım için bu konu ilgimi çekiyordu; yollar, hatta belki de ufak bir havaalanı yapılması konusunda aynı fikirdeydik, hepsi ulaşım sorunu, Puerto Barrios'ta yükleme – büyük bir yatırım gibime geldi, budalaca da değil; belki gerçekten de Alman purosunun geleceği parlak olurdu.

Haritayı katladı.

Başarı diledim.

Haritasında (ölçeği 1:500 000) nasılsa hiçbir şey ayırt edilemiyordu, boş arazi, beyaz, yeşil devlet sınırları arasında iki mavi çizgi, nehirler, tek adlandırılan şey Maya kalıntılarıydı. (Kırmızı, ancak büyütle okunabilir.)

Başarılar diledim.

Aylardan beri orada yaşayan ağabeyi iklim yüzünden zorluk çekiyormuş; inanırım, ova, tropikal iklim, yağmur mevsiminin nemi, dik inen güneş.

Böylece bu konuşma da sona erdi.

Sigara içiyordum, pencereden dışarıya baktım: Altımızda Meksika Körfezi, bir yığın ufak bulut, onların yeşilimsi deniz üzerindeki mor gölgeleri, her zaman olduğu gibi bir renk oyunu, bu görünümü oldukça çok filme almıştım – gözlerimi kapadım, Ivy'nin çaldığı uykularımı biraz olsun alabilmek için; uçuşumuz artık tümünden sessizdi, yanımdaki de.

Romanını okuyordu.

Romanlardan hiç hoşlanmam – düşlerden de öyle, Ivy'yi görüyordum düşümde sanıyorum, sıkıntı duyuyordum, Las Vegas'ta bir kumarhanedeydi (gerçekte hiç gitmediğim bir yerdi), gürültülü, bir de boyuna adımı seslenen bir hoparlör, para kazanılan mavi, kırmızı ve sarı otomatların karışıklığı, piyango, bir yığın anadan doğma çıplakla boşanmak için sıra bekliyordum (oysa evli değildim); nasıl olduysa bir de Profesör O. geçti, İsviçre Teknik Üniversitesi'ndeki değerli hocam, çok duyguluydu, durmadan ağlıyordu matematikçi olduğu hal-

de, daha doğrusu elektrodinamik profesörü, çok üzücüydü her şey, ama bütün bunların en saçması: Düsseldorflu'yla evli olmamdı! Karşı gelmek istiyordum ama elimi ağzıma tutmadan ağzımı açamıyordum çünkü biraz önce bütün dişlerimin döküldüğünü duymuştum, hepsi çakıltaşları gibi ağzımın içindeydi.

Uyanır uyanmaz aklım başıma geldi:

Altımızda açık deniz.

Soldaki motordur bozulan; bulutsuz gökte hareketsiz bir haç gibi duran pervane – hepsi buydu.

Altımızda, dediğim gibi, Meksika Körfezi. Hostesimiz, yirmi yaşında bir kız, görünüşe bakılırsa; bir çocuktu, beni uyandırmak için sol omzumdan tutmuştu, yeşil can yeleşini uzatırken bana durumu anlatmadan önce ben her şeyi biliyordum; komşum da tam can yeleşini giyyordu, bu tür alarm denemelerindeki gibi komikti.

En azından iki bin metre yükseklikte uçuyorduk.

Kuşkusuz dişlerim dökülmemişti; takma dişim bile duruyordu, üstte sağda, dördüncü; hafifledim, giderek neşelendim.

Önde koridorda kaptan pilot:

*There is no danger at all.*¹

Hepsi daha temkinli olmak için alınan önlemler, uçağınız iki motorla bile uçacak güçtedir, Meksika kıyılarından 8.5 mil uzaktayız, Tampico yönünde, bütün yolculardan sessiz durmaları ve şimdilik sigara içmemeleri rica ediliyor.

Thank you.

Herkes kilisedeki gibi oturuyor, hepsinin göğsünde yeşil can yelekleri, dilimle dişlerimin sallanıp sallanmadıklarını kontrol ediyorum, başka hiçbir şey beni ürkütmüyor.

1. (İng.) Hiçbir tehlike yok. (Ç.N.)

İsviçreli yazar Max Frisch,
XX. yüzyılın iz bırakan
entelektüellerinden
biri; modern insanın
açmazlarını anlatan
başarı bir gözlemci.

“Max Frisch’in ünlü yapıtı *Homo Faber*, romanın kahramanı Walter Faber’in kişiliğinde ayakları ‘hep’ yere basan, salt akla inanan, dünya görüşünü yalnızca teknoloji ve matematiğin verileri üstüne kuran modern insanın trajedisini sergiler. Yaşamın ‘öte yanını’ yadsımayı yaşam ilkesi olarak benimseyen Faber, sonunda bir dizi rastlantının kurbanı olur; bu rastlantılar Walter Faber’i insanlığın yaradılışından bu yana günahların en korkuncu sayılmış bir günahın kucağına itecektir. (...) Sanatçı kişiliği, Thornton Wilder ve Bertolt Brecht’in belirgin izlerini yansıtan Frisch’in bu kitabı, XX. yüzyılın roman yazınının başyapıtlarından biridir.”

AHMET CEMAL

“Sizin toplumunuzda insan geberebilir,” dedim, “siz farkına bile varmazsınız geberdiğinizizin, dostluk diye bir şey bilmezsiniz, toplumumuzda geberir insan!” diye bağurdım, “Neden sanki birbirimizle konuşuyoruz?” diye bağurdım, “Neden (kendi sesimi kendim de duyduğum), haberiniz bile olmadan biri ölebilirse neden bu topluluk bir arada?”

ISBN 978-975-07-0049-5

9 789750 702495